

Maratonin mitta on kuninkaallista kotkotusta

Maratonin juoksemisesta on tullut urbaanin ihmisen miehuuskoe, jonka suorittaa vuosittain satoja tuhansia kuntoilijoita ympäri maailmaa. Harva kuitenkaan tietää, miksi miehen tai naisen mitta on kestävyysjuoksussa juuri 42 kilometriä ja 195 metriä.

Maratonjuoksu pohjautuu legendaan, jonka pääosassa on viestinviejä Pheidippides 490 vuotta ennen ajanlaskumme alkua. Tarinan mukaan Pheidippides juoksi noin 40 kilometrin matkan Ateenaan Marathonin kylästä, jossa kreikkalaiset olivat lyöneet persialaiset vihollisjoukot. Tuotuaan viestin voitosta juoksija kuoli. Mitään historiallista todistetta hänen juoksustaan ei ole, ja joissain lähteissä nimenä esiintyy Philippides. Siitäkin on kiistelty, mitä reittiä viestinviejä juoksi Marathonista Ateenaan: tasaisempaa noin 40 kilometrin reittiä vai vaikeakulkuisempaa noin 35 kilometrin reittiä. Onpa myös väitetty, että ensimmäinen maratonjuoksija oli sotilaskarkuri.

Maratonjuoksun legenda sai elää historian myyttien lehdillä pitkään, kunnes se heräsi henkiin 1800-luvulla. Robert Browning kirjoitti vuonna 1876 kuuluisuutta saaneen runonsa "Pheidippides", joka elähdytti suuresti sen ajan kulttuuri- ja urheilupiirejä. Nykyaikaisen maratonin isänä voidaan kuitenkin pitää ranskalaista filologia Michel Bréalia, joka esitti ystävälleen Pierre de Coupertinille idean legendaarisen juoksun sisällyttämisestä ensimmäisten nykyaikaisten olympiakisojen ohjelmaan vuonna 1896.

Ensimmäinen maratonkilpailu juostiin kuukausi ennen Ateenan olympiakisoja 10. maaliskuuta 1896. Noin 40 kilometrin reitti kulki Marathonista Ateenaan ja nopeimmin sen taivalsi Charilaos Vasilakos ajalla 3 tuntia 18 minuuttia. Viidenneksi tuossa karsintakilpailussa sijoittui Spridon Louis, joka voitti tasan kuukautta myöhemmin ensimmäisen olympiamaratonin ajalla 2 tuntia 58 minuuttia.

Ateenan kisojen jälkeen maratonin mitaksi vakiintui joko 40 kilometriä tai 25 mailia. Matkan tarkalla pituudella ei ollut seuraavissa olympiakisoissa niin väliä, kunhan se oli kaikille juoksijoille sama.

Ratkaisevaksi maratonin virallisen pituuden kannalta muodostui vuoden 1908 olympiakisa Lontoossa.

Lontoossa 102 vuotta sitten maratonreitin alkuperäinen mitta oli aluksi 26 mailia, mutta siniveriset esittivät painavan toivomuksen, että kilpailun maali olisi kuningatar Aleksandran aition edessä stadionilla. Näin koko reitin pituudeksi tuli 42 kilometriä ja 195 metriä.

Lontoon maraton oli dramaattinen ja se tuotti yhden 1900-luvun kuuluisimmista urheiluvalokuvista.

Italialainen Dorando Pietri hoippui rättiväsyneenä loppusuoralla ja järjestäjät auttoivat hänet maalilinjan yli. Seurauksena oli yksi urheiluhistorian merkittävimmistä diskauksista, ja ensimmäisen nykymaratonin voitti lopulta yhdysvaltalainen Johnny Hayes.

Vielä jatkossakin maratonin pituus vaihteli, mutta vuonna 1921 Kansainvälinen yleisurheiluliitto (IAAF) virallisti matkaksi Lontoon 1908 olympiakisan mitan. Perusteena lienee ollut kyseisen maratonin huikea maine, jossa kuululla valokuvalla oli tärkeä roolinsa.

Nykypäivänä maratonin parilla viimeisellä kilometrillä voikin miettiä sitä, että loppuja voimanrippeitä ei puristeta antiikin myyttisen sankarin kunniaksi, vaan kuningatar Aleksandran turhamaisuuden vuoksi. Tosin siinä vaiheessa kuninkaalliset kotkotukset ovat yleensä murheista pienimpiä.

Julkaistu Pohjolan Sanomissa 21.8.2010